

УДК 02:378]:[025.21:002.1(07)
DOI: 10.31866/2616-7654.8.2021.247588

**ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
029 «ІНФОРМАЦІЙНА,
БІБЛІОТЕЧНА ТА
АРХІВНА СПРАВА»:
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ФОРМУВАННЯ
ФОНДУ НАВЧАЛЬНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ**

Надія Бачинська,
завідувачка кафедри документознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності
Київського національного університету
культури і мистецтв,
кандидатка педагогічних наук, доцентка
(Київ, Україна)
e-mail: n.bachynska17@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3912-7108

Оксана Клименко,
завідувачка відділу наукових видань
Інституту бібліотекознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського,
кандидатка історичних наук, доцентка
(Київ, Україна)
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4821-8503

На прикладі Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ) вперше артикульована актуальна проблема формування фонду навчальної літератури як теоретико-методологічного підґрунтя успішного навчального процесу для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». На основі застосування загальнонаукових (аналіз, синтез, узагальнення) та спеціальних (бібліографічний, статистичний, візуальної аналітики) методів дослідження, аналізу та систематизації усієї сукупності літератури, представленої в навчально-методичних матеріалах професорсько-викладацького складу КНУКіМ за освітніми програмами в рамках спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» визначено основні тенденції формування фонду навчальної літератури КНУКіМ для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», серед яких – відповідність навчальної літератури для галузевої вищої освіти чинному нормативно-правовому полю, вплив на структуру і змістовне наповнення НЛ реформування вітчизняної вищої освіти відповідно до засад Болонського процесу; відображення НЛ процесу реформування бібліотечної освіти – інтенсивність підготовки НЛ корелюється з упровадженням нової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»; активне використання в освітньому процесі поряд із навчальними виданнями, також наукових монографій, наукових статей, довідників, які, не будучи офіційно віднесеними до навчальних видань, починають виконувати їх функцію; наявність видань, назви яких тотожні назвам навчальних дисциплін, що обумовлюється потребою навчально-методичного забезпечення нових навчальних дисциплін; підготовка навчальної літератури авторськими колективами, сформованими, зокрема, викладачами різних закладів освіти; співпраця з різними видавництвами, що забезпечує необхідну кількість друкованих видань для потреб освітнього процесу та їх доступність для широкого загалу.

Обґрунтовано п'ять функціональних рівнів комплексного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і формування фонду навчальної літератури: рівень закладу вищої освіти; рівень наукової бібліотеки ЗВО; рівень кафедри; рівень авторів; рівень видавництв/виготівників навчальної літератури.

Ключові слова: навчальна література, навчальне видання, вища бібліотечна освіта, навчально-методичне забезпечення, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський національний університет культури і мистецтв.

ВСТУП

Прогрес бібліотечної справи як окремої галузі соціальних комунікацій можливий за умов синергії інноваційного розвитку бібліотекознавства, модернізації бібліотечної практики та адаптації до їх потреб фахової освіти. При цьому «еволюцію системи освіти не слід відокремлювати від інших сфер суспільства. Вона має розвиватися в гармонійному взаємозв'язку із суспільством у цілому» (Згуровський, 2003, с. 2). «Стратегією розвитку вищої освіти України на 2021–2031 рр.» (2020) вища освіта визначається як основа конкурентоздатності та «сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього» (с. 35). Зі свого боку, ефективний розвиток вищої освіти неможливий без високоякісної навчальної літератури (НЛ), до якої відносимо усю сукупність навчальних видань в електронному і друкованому вигляді, які використовуються у навчальному процесі. Національним стандартом України «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» (ДСТУ 3017-95, 2016) навчальним визначається «видання, що містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені в зручній для вивчення й викладання формі» (с. 10). Ключові риси навчальної літератури: доступність навчальної інформації; спрямованість на вирішення завдань освіти; створення професіоналами високого рівня відповідно до чинних нормативних документів із дотриманням принципу академічної доброчесності; офіційне затвердження з наданням відповідних відомостей.

Мета статті – визначення основних тенденцій формування фонду навчальної літератури для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» на прикладі Київського національного університету культури і мистецтв.

МЕТОДИ І МАТЕРІАЛИ

Методологія статті базувалася на загальнонаукових принципах єдності теорії і практики, системності, комплексності, усебічності пізнання. Досягненню поставленої мети сприяло використання загальнонаукових (аналізу, синтезу, узагальнення) та спеціальних (бібліографічний, статистичний, візуальної аналітики) методів дослідження на емпіричному і теоретичному рівнях дослідження. Виявлення тенденцій формування фонду навчальної літератури для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», які навчаються у Київському національному університеті культури і мистецтв, здійснювалось на основі аналізу та систематизації усієї сукупності літератури, представленої в навчально-методичних матеріалах професорсько-викладацького складу КНУ-КиМ за трьома освітніми програмами («Менеджмент соціально-комунікаційних мереж, інтернет-маркетинг», «Менеджмент бібліотечно-інформаційних систем та технологій» та «Документознавство, менеджмент органів державної влади та управління»). Найвний науковий доробок за проблематикою дослідження став теоретичним підґрунтям для досягнення поставленої мети. Генеза вітчизняної бібліотечної освіти детально висвітлювалась як загалом (Березюк, 2000; Довгопола, 1994; Новальська, 2014), так і в аспектах історії кафедр (Кобижча & Штефан, 2019; Новальська & Бачинська, 2019; Новальська & Тимошенко, 2013), університетських бібліотек (Жук, 2009) та внеску окремих персоналій (Гарбар, 2013; Да-

видова & Мар'їна, 2011; Загуменна, 2015; Кушнарєнко & Соляник, 2015; Черняк, 2018). Як зазначалося раніше, «аналіз концепцій розвитку бібліотечно-інформаційної освіти провідних науковців галузі розкриває їх багатоаспектність, новизну, перспективність подальших розробок, удосконалення якісної підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців XXI ст.» (Бачинська, 2015, с. 34). Вивчення наукового доробку вітчизняних авторів (Бачинська, 2015; Давидова, 2004; Конюкова, 2002) у царині становлення, функціонування і перспектив вищої бібліотечної освіти (ВБО) в Україні дало змогу зробити висновок стосовно того, що проблема формування фонду навчальної літератури потребує більш глибокого осмислення, що актуалізує теоретичне і практичне значення обраної для розкриття теми.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Суттєвим фактором позитивних змін у вітчизняній бібліотечній вищій освіті є цілеспрямована, системна підготовка професорсько-викладацьким складом навчальної літератури згідно з навчальними планами і, відповідно, навчальними програмами. Запровадження спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» «спонукало до розробки стандартів, характерною рисою яких був комплексний підхід до підготовки фахівців, оновлення освітніх програм, запровадження нових спеціалізацій, укладання навчальних планів, створення інноваційних навчальних дисциплін» (Новальська, 2020, с. 187). Відтак реалізація якісного освітнього процесу потребувала оновлення навчальної літератури.

Сьогодні «підготовка бібліотечних кадрів в Україні за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» здійснюється у 24 навчальних закладах I–II р. а. та 5 навчальних закладах III–IV р. а., які посилюють конкурентні переваги один одного. Щороку ці навчальні заклади випускають понад 400 бібліотечних фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів молодший спеціаліст, бакалавр і магістр для роботи у бібліотеках, архівах та інформаційно-аналітичних службах» (Мудроха, 2020, с. 85). У цьому контексті варто наголосити, що умовою конкурентоспроможності окремого ЗВО на ринку освітніх послуг є, серед іншого, інноваційний характер науково-педагогічної діяльності, відображенням якої слугує навчально-методичне забезпечення освітнього процесу.

В Україні успішно утвердилися три потужні освітні осередки вищої бібліотечної освіти з підготовки майбутніх фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – харківський, київський і львівський (подано за часом виникнення), в яких сформувалися власні науково-освітні школи. Столітня історія вітчизняної вищої бібліотечної освіти, починаючи з 1921 р., коли на базі основної підготовки з третього курсу навчання у Харківському інституті народної освіти передбачалася книжково-бібліотечна спеціалізація, сприяла виробленню стійких традицій у підготовці навчальної літератури.

Новий етап в історії галузевої освіти починається у 2015 р. з запровадженням в освітню практику підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної галузі в Україні спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» ("Про затвердження переліку", 2015), що спричинило потребу оновлення комплексу навчальної літератури. У КНУКіМ «Т. Гранчак було розроблено освітню програму, навчальний план та методичне забезпечення <...> практикум для магістрів «Академічне письмо та засоби інтелектуального доступу до інформації». У 2020 р. від-

бувся перший випуск бакалаврів – інформаційних аналітиків» (Новальська, 2020, с. 187).

Рисунок 1 репрезентує підготовку навчальної літератури в КНУКіМ у 2014–2020 рр. (100 %): 2014 р. – 4,4 %, 2015 р. – 10,3 %, 2016 р. – 13,2 %, 2017 р. – 26,5 %, 2018 р. – 19,1 %, 2019 р. – 10,3 %, 2020 р. – 16,2 % (див. рис. 1). Як видно з отриманих даних, розпочатий із упровадженням нової спеціальності процес оновлення навчальної літератури досяг своєї кульмінації в 2017 р., коли кількість підготовлених навчальних видань майже вдвічі перевищувала відповідні показники двох попередніх років. Зниження інтенсивності підготовки навчальної літератури в наступні роки пояснюється досягненням забезпеченості основною навчальною літературою базових навчальних дисциплін за освітніми програмами і оновленням лише окремих позицій (як-от навчально-методичні видання для навчальних дисциплін варіативного блоку).

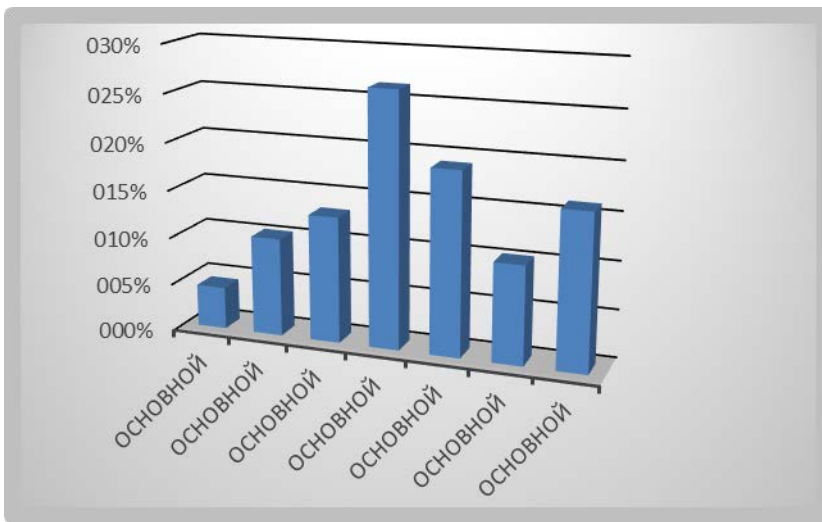

Рис. 1. Випуск навчальної літератури у 2014–2020 рр.

Помітний вплив на структуру і змістове наповнення НЛ спричинило приєднання України до Болонського процесу (2005 р.), відповідно до якого відбувається нині реформа вищої освіти. Інтеграція вітчизняної вищої освіти в європейський науково-освітній простір включає запровадження єдиних критеріїв та імплементації стандартів освіти, що знаходить відповідне відображення у чинній нормативно-правовій базі з питань освіти, зокрема базовому Законі України «Про вищу освіту» (2014), підзаконних актах, стандартах тощо. Про відповідність організації освітнього процесу засадам Болонського процесу ідеться також у Положенні про організацію освітнього процесу КНУКіМ ("Положення про організацію", 2016, с. 3). Навчальній літературі для галузевої вищої освіти притаманна *повна відповідність чинному вітчизняному нормативно-правовому полю*. Зокрема це стосується розробки і ухвалення бакалаврських і магістерських освітніх програм, навчальних планів, наявності в їх структурі циклу загальноосвітніх дисциплін, циклу дисци-

плін за спеціалізацією, обов'язкового і вибіркового компонентів, проходження професійної практики і т. ін. Навчальна література акумулювала в собі всю специфіку складності і багатоплановості завдань, форм і способів навчальної діяльності: лекція, семінар, практичне заняття, самостійна робота, курсова робота, магістерська дисертація тощо.

Цільове та читацьке призначення видання реалізується в об'єктивованих проявах або технологічних функціях, що обумовлює видову багатоманітність навчальної літератури за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – навчальні програми, підручники, навчальні посібники, практикуми та ін. – та її зміст. При цьому потреба оперативної модернізації змісту навчальних дисциплін спричинила активне використання в освітньому процесі поряд із видами навчальних видань, передбаченими стандартом (ДСТУ 3017-95, 2016, с. 12–14), також наукових монографій, наукових статей, довідників, які, не будучи офіційно віднесеними до навчальних видань, починають виконувати їх функцію. Рисунок 2 презентує *видове розмаїття навчальної, наукової, виробничо-практичної та довідкової літератури, якою послуговуються викладачі і студенти КНУКіМ у рамках освітнього процесу за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»* (див. рис. 2).

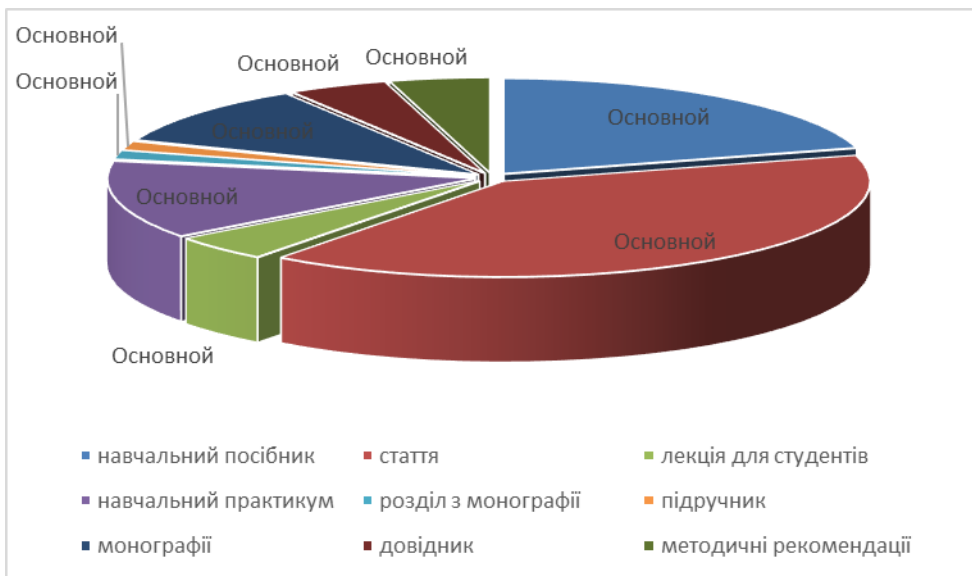

Рис. 2. Видовий склад навчальної, наукової, виробничо-практичної та довідкової літератури, якою послуговуються викладачі і студенти КНУКіМ у рамках освітнього процесу за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

На разі спостерігається превалювання наукових статей (39,7 %) і навчальних посібників (20,6 %). За відсутності підручника чи навчального посібника послуговуються іншими видами видань, як-от навчальний практикум (13,2 %) чи наукова монографія (10,3 %). Підручники і розділи з монографій використовуються найменше (по 1,5 %). Такий видовий склад літератури, що забезпечує в КНУКіМ тео-

ретико-методологічне підґрунтя освітнього процесу за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», відображає тенденцію інтеграції освіти і науки, оперативного впровадження актуальних наукових напрацювань у освітній процес та вплив останнього на напрями наукових досліджень, що проявляється у масштабах представлення саме сегменту наукових публікацій (51,5 %).

Наступною тенденцією, яка характерна і для інших ЗВО, є наявність видань, назви яких повністю збігаються з назвами навчальних дисциплін, що є логічним, враховуючи необхідність навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін. На Рис. 3 представлено співвідношення однойменної із навчальними дисциплінами НЛ КНУКіМ (37,8 %) (див. рис. 3).

Рис. 3. Співвідношення однойменної з навчальними дисциплінами НЛ КНУКіМ за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

При цьому виразним трендом у підготовці навчальної літератури є створення авторських колективів. На Рис. 4 представлено співвідношення видань КНУКіМ, підготовлених у співавторстві (71 %) та одноосібно (29,4 %) (див. рис. 4), причому співавторами виступають не лише працівники КНУКіМ, а й професорсько-викладацький склад інших закладів вищої освіти (див. рис. 5).

Начальні видання, підготовлені професорсько-викладацьким складом КНУКіМ за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», виготовляються в різних видавництвах, умови співпраці з якими забезпечують необхідну кількість друкованих видань для потреб освітнього процесу та їх доступність для широкого загалу (*можливість замовлення у видавництві потрібної кількості примірників*). Видавництва України, які залучені до виготовлення навчальної літератури КНУКіМ, презентовано на Рис. 6 (див. рис. 6). Першість належить видавництву Ліра-К (53,25 %).

Враховуючи окреслені тенденції підготовки навчальної літератури, можна виокремити п'ять рівнів відповідальності за навчально-методичне забезпечення освітнього процесу і формування фонду навчальної літератури для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

1) на рівні закладу вищої освіти – регламентація відповідно до чинного законодавства, організаційне та фінансове забезпечення, контроль за станом підготовки навчально-методичного забезпечення освітнього процесу: розробка і ухва-

лення Положення про організацію освітнього процесу з частиною стосовно його навчально-методичного забезпечення, Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, Положення про навчальну літературу тощо, розгляд вченою радою закладу вищої освіти підготовлених видань та їх ухвалення до друку, укладання угод із видавництвами, виділення коштів на комплектування наукової бібліотеки тощо;

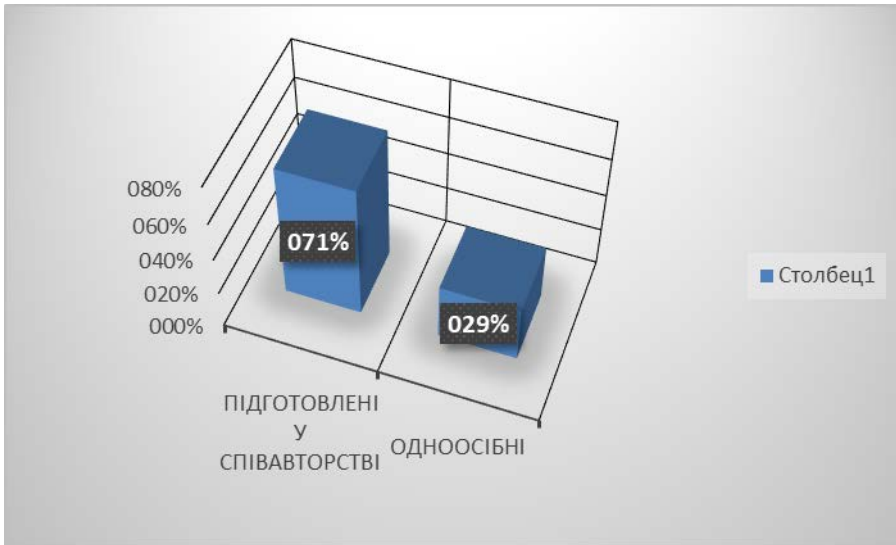

Рис. 4. Видання КНУКіМ за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», підготовлені у співавторстві.

Рис. 5. Видання КНУКіМ, підготовлені за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» у співавторстві з викладачами інших закладів вищої освіти.

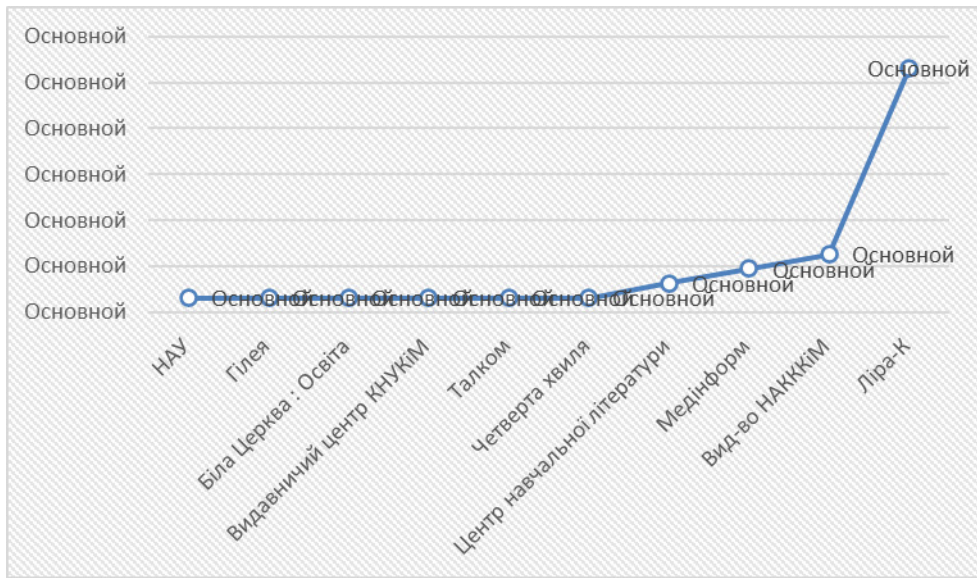

Рис. 6. Видавництва України, залучені до виготовлення НЛ КНУКІМ.

2) *на рівні наукової бібліотеки закладу вищої освіти* – організація комплектування бібліотеки на основі замовлень і публікаційної активності професорсько-викладацького складу кафедр, підтримка функціонування університетських репозитаріїв наукових текстів, надання онлайн-доступу до електронних навчальних ресурсів, зокрема навчальних посібників, практикумів, програм навчальних дисциплін, текстів лекцій тощо;

3) *на рівні кафедр* – підготовка освітніх програм, визначення пріоритетних форм навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін з урахуванням необхідності максимально повного надання здобувачам освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення дисципліни, обговорення та ухвалення підготовлених викладачами навчальних і наукових матеріалів, підготовка замовлень щодо комплектування наукової бібліотеки;

4) *на рівні авторів* – розробка якісних навчальних матеріалів, як одноосібних, так і у співавторстві, що відповідають освітнім програмам і формують необхідне навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін;

5) *на рівні видавництва/виготівників навчальної літератури* – гнучка система замовлень (кількість, вартість, терміни), якісне вчасне їх виконання, запровадження нових сервісів замовлення друку потрібної частини/частин друкованого/електронного видання, компонування в один збірник різних частин.

ВИСНОВКИ

Активізація процесів європейської інтеграції, розвиток відкритого інформаційного суспільства зумовлює вироблення концептуальної моделі підготовки сучасного бібліотекаря та бібліотекаря майбутнього (Новальська, 2019, с. 127). Реалізація такої моделі можлива за умови відповідного навчально-методичного забезпечен-

ня освітнього процесу. При цьому наповненість фонду НЛ, з одного боку, є кількісним показником роботи професорсько-викладацького складу, а з іншого, – якісною характеристикою рівня освітніх послуг, які надає ЗВО. Київський національний університет культури і мистецтв готує фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», перебудовуючи зміст освіти відповідно до затверджених МОН України стандартів вищої освіти підготовки бакалаврів та магістрів. Розроблено та успішно впроваджуються бакалаврські освітні програми («Менеджмент соціально-комунікаційних мереж, інтернет-маркетинг», «Менеджмент бібліотечно-інформаційних систем та технологій» і «Документознавство, менеджмент органів державної влади та управління»), а також освітні програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів, які визначальним чином впливають на склад навчально-методичної та наукової літератури для вивчення навчальних дисциплін.

Аналіз та систематизація усієї сукупності літератури, представленої в навчально-методичних матеріалах професорсько-викладацького складу КНУКіМ за названими освітніми програмами, дали змогу окреслити актуальні тенденції формування в університеті фонду сучасної навчальної літератури як теоретико-методологічного підґрунтя успішного навчального процесу для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» КНУКіМ, серед яких:

- відповідність навчальної літератури для галузевої вищої освіти чинному нормативно-правовому полю, вплив на структуру і змістовне наповнення НЛ реформування вітчизняної вищої освіти відповідно до засад Болонського процесу;
- відображення НЛ процесу реформування бібліотечної освіти – інтенсивність підготовки НЛ корелюється з упровадженням нової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- активне використання в освітньому процесі поряд із видами навчальних видань, також наукових монографій, наукових статей, довідників, які, не будучи офіційно віднесеними до навчальних видань, починають виконувати їх функцію. Така тенденція відображає процес інтеграції освіти і науки, оперативне впровадження актуальних наукових напрацювань в освітній процес та вплив останнього на напрями наукових досліджень, що проявляється у виразному (більше половини) сегменті наукових публікацій;
- наявність видань, назви яких повністю збігаються із назвами навчальних дисциплін, що обумовлюється потребою навчально-методичного забезпечення нових навчальних дисциплін;
- практика підготовки навчальної літератури авторськими колективами, сформованими, зокрема, викладачами різних закладів освіти;
- співпраця з різними видавництвами, що забезпечує необхідну кількість друкованих видань для потреб освітнього процесу та їх доступність для широкого загалу.

Враховуючи окреслені тенденції підготовки навчальної літератури, комплексне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу і формування фонду навчальної літератури для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» можливе за умови поєднання ефективної діяльності:

- 1) на рівні закладу вищої освіти – через регламентацію відповідно до чинного законодавства, організаційне та фінансове забезпечення, контроль за станом

підготовки навчально-методичного забезпечення освітнього процесу: розробку і ухвалення Положення про організацію освітнього процесу з частиною стосовно його навчально-методичного забезпечення, Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, Положення про навчальну літературу та ін., розгляду вченою радою закладу вищої освіти підготовлених видань та їх ухвалення до друку, укладання угод із видавництвами, виділення коштів на комплектування наукової бібліотеки тощо;

2) на рівні наукової бібліотеки закладу вищої освіти – через організацію комплектування бібліотеки на основі замовлень і публікаційної активності професорсько-викладацького складу кафедр, підтримку функціонування університетських репозитаріїв наукових текстів, надання онлайн-доступу до електронних навчальних ресурсів, зокрема навчальних посібників, практикумів, програм навчальних дисциплін, текстів лекцій тощо;

3) на рівні кафедри – через підготовку освітніх програм, визначення пріоритетних форм навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін з урахуванням необхідності максимально повного надання здобувачам освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення дисципліни, обговорення та ухвалення підготовлених викладачами навчальних і наукових матеріалів, підготовку замовлень щодо комплектування наукової бібліотеки;

4) на рівні авторів – шляхом розробки якісних навчальних матеріалів, як одноосібних, так і у співавторстві, що відповідають освітнім програмам і формують необхідне навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін;

5) на рівні видавництв/виготівників навчальної літератури – шляхом упровадження гнучкої системи замовлень (кількість, вартість, терміни), якісне вчасне їх виконання, запровадження нових сервісів замовлення друку потрібної частини/частин друкованого/електронного видання, компонування в один збірник різних частин.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бачинська Н. Базові концепції модернізації вищої бібліотечної освіти в Україні. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 3. С. 32–35.
- Березюк Н. Бібліотечна освіта в Україні: (сторінки історії). *Бібліотечний вісник*. 2000. № 1. С. 32–35.
- Гарбар Л. В. Українські діячі та їх внесок у розвиток бібліотечної справи (1918–1941) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 16 с.
- Давидова І. О. Бібліотечна освіта: зміна моделей підготовки фахівців. *Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики* : зб. матеріалів Міжнар. конф., Київ, 25–26 трав. 2004 р. Київ, 2004. С. 194–196.
- Давидова І. О., Мар'їна О. Ю. Кафедра бібліотекознавства та соціальних комунікацій : до ювілею харківських бібліотекознавців. *Вісник Харківської державної академії культури* : зб. наук. пр. Харків, 2011. Вип. 34. С. 83–91.
- Довгопола О. П. Вища бібліотечна освіта: сторінки історії та деякі перспективи розвитку. *Збірник наукових праць КДІК*. Київ, 1994. Ч. 2. С. 36–46.

- ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Введ. 2016.07.01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 38 с. URL: http://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 19.06.2021).
- Жук В. Вивчення історії розвитку та сучасного стану Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені І. Франка студентами Рівненського гуманітарного університету. *Вісник Львівського університету. Серія Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології*. 2009. Вип. 4. С. 240–245.
- Загуменна В. В. Тетяна Василівна Новальська – вчений, бібліотекознавець, педагог. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2015. № 3. С. 4–5.
- Згуровський М. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. *Київський Політехнік*. 2003. № 37. С.1–2. URL: <https://kpi.ua/files/337.pdf> (дата звернення: 19.06.2021).
- Кобижча Н. І., Штефан І. П. Кафедра організації бібліотечних фондів і каталогів у контексті еволюції бібліотечно-інформаційної освіти в КНУКіМ (1976–1994). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 1. С. 133–141.
- Конюкова І. Я. Розвиток бібліотечної професії в Україні: сучасні концепції та напрями : дис. ... канд. пед. наук : 07.00.08. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2002. 150 с.
- Кушнарєнко Н., Соляник А. Визначна постать вітчизняного бібліотекознавства [60 років від дня народження Тетяни Василівни Новальської]. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 11. С. 46–47.
- Мудроха В. О. Роль національної бібліотеки у формуванні професійних компетенцій фахівців: спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотека. Наука. Комунікація: Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 жовт. 2020 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. С. 81–85.
- Новальська Т. В., Бачинська Н. А. Бібліотечно-інформаційна освіта в КНУКіМ в контексті історії та сьогодення (до 50-річного ювілею започаткування бібліотечно-інформаційної освіти в Київському національному університеті культури і мистецтв). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 1. С. 124–132.
- Новальська Т. В. Вища бібліотечна освіта в Україні: сторінки історії, шляхи модернізації. *До 75-річчя заснування Національної історичної бібліотеки України* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 2–3 жовт. 2014 р. Нац. іст. б-ка України. Київ, 2014. С. 96–101.
- Новальська Т. В. Основні напрями співробітництва Київського національного університету культури і мистецтв та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Життя в науці. Студії на пошану Любові Дубровіної* / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; відпов. ред. Олексій Онищенко ; упоряд. Оксана Боляк, Геннадій Боряк, Наталя Зубкова, Георгій Папакін, Ольга Степченко, Надія Шип. Київ, 2020. С. 181–191.
- Новальська Т. В., Тимошенко І. В. Кафедра бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв в іменах (1968–2003). *Бібліотечна планета*. 2013. № 2. С. 21–24.
- Положення про організацію освітнього процесу (нова редакція). *Київський національний університет культури і мистецтв*: офіційний веб-сайт. 2016. URL: <https://cutt.ly/iQkxGNF> (дата звернення: 19.06.2021).
- Про вищу освіту : Закон України від 1.07.2014 р. № 1556-УП/1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 19.06.2021).
- Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в галузі 02 «Культура і мистецтво» : Постанова Кабі-

- нету Міністрів від 29.04.2015 р. № 266. URL: <https://cutt.ly/7EFppxU> (дата звернення: 19.06.2021).
- Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 рр. *Міністерство освіти і науки України*. 2020. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf (дата звернення: 19.06.2021).
- Черняк І. В. Внесок О. С. Сокальського у розвиток бібліотечної науки та освіти в Україні : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2018. 231 с.

REFERENCES

- Bachynska, N. (2015). Bazovi kontseptsii modernizatsii vyshchoi bibliotечноi osvity v Ukraini [Basic concepts of modernization of higher library education in Ukraine]. *Bulletin of the Book Chamber*, 3, 32–35 [in Ukrainian].
- Bereziuk, N. (2000). Bibliotечna osvita v Ukraini: (storinky istorii) [Library education in Ukraine: (pages of history)]. *Bibliotечnyi visnyk*, 1, 32–35 [in Ukrainian].
- Harbar, L. V. (2013). *Ukrainski diiachy ta yikh vnesok u rozvytok bibliotечноi spravy (1918–1941)* [Ukrainian figures and their contribution to the development of the library business (1918–1941)] [Abstract of PhD Dissertation, Vernadsky National Library of Ukraine] [in Ukrainian].
- Davydova, I. O. (2004, May 25–26). Bibliotечna osvita: zmina modelei pidhotovky fakhivtsiv [Library education: changing models of training]. In *Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsiina diialnist: problemy nauky, osvity, praktyky* [Documentation. Library Science. Information Activity: Problems of Science, Education, Practice], Proceedings of the International Conference (pp. 194–196). Kyiv, Ukraine. State Academy of Management of Culture and Arts [in Ukrainian].
- Davydova, I. O., & Mar'ina, O. Yu. (2011). Kafedra bibliotekoznavstva ta sotsialnykh komunikatsii : do yuvileiu kharkivskykh bibliotekoznavtsiv [Department of Library Science and Social Communications: to the Anniversary of Kharkiv Librarians]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 34, 83–91 [in Ukrainian].
- Dovhopola, O. P. (1994). Vyshcha bibliotечna osvita: storinky istorii ta deiaki perspektyvy rozvytku [Higher library education: pages of history and some prospects of development]. *Zbirnyk naukovykh prats KDIK*, 2, 36–46 [in Ukrainian].
- Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine. (2016). *Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia* [Edition. The main types. Terms and definitions] (DSTU 3017-95). http://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf [in Ukrainian].
- Zhuk, V. (2009). Vychennia istorii rozvytku ta suchasnoho stanu Naukovoї biblioteky Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni I. Fpanka studentamy Rivnenskoho humanitarnoho universytetu [Studies of the development history and current state of the scientific library of Ivan Franko Lviv national university conducted by the students of Rivne humanitarian university]. *Visnyk of the Lviv University Series "Bibliology, Library Studies and Information Technologies"*, 4, 240–245 [in Ukrainian].
- Zahumenna, V. V. (2015). Tetiana Vasylivna Novalska – vchenyi, bibliotekoznavets, pedahoh [Tetyana Vasylivna Novalska – scientist, librarian, teacher]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 3, 4–5 [in Ukrainian].
- Zghurovskiy, M. (2003). Bolonskyi protses – strukturna reforma vyshchoi osvity na yevropeiskomu prostori [The Bologna Process – a structural reform of higher education in Europe]. *Kyivskiy Politekhnik*, 37, 1–2. <https://kpi.ua/files/337.pdf> [in Ukrainian].
- Kobyzhcha, N. I., & Shtefan, I. P. (2019). Kafedra orhanizatsii bibliotечnykh fondiv i katalogiv u konteksti evoliutsii bibliotечно-informatsiinoї osvity v KNUKiM (1976–1994) [Department of organization of library funds and catalogs in the context of the evolution

- of library and information education in KNUKiM (1976–1994)]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 1, 133–141 [in Ukrainian].
- Koniukova, I. Ya. (2002). *Rozvytok bibliotечної професії в Україні: сучасні концепції та напрями* [Development of library profession in Ukraine: modern concepts and directions] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Kushnarenko, N., & Solianyuk, A. (2015). Vyznachna postat vitchyznianoho bibliotekoznavstva [60 rokiv vid dnia narodzhennia Tetiany Vasylivny Novalskoi] [Prominent figure of domestic library science [60 years since the birth of Tatiana Vasilevna Novalskaya]]. *Bulletin of the Book Chamber*, 11, 46–47 [in Ukrainian].
- Mudrokha, V. O. (2020, October 6–8). Rol natsionalnoi biblioteki u formuvanni profesiinykh kompetentsii fakhivtsiv: spetsialnist' 029 "Informatsiyna, bibliotечna ta arkhivna sprava" [The role of the national library in the formation of professional competencies of specialists: specialty 029 "Information, library and archival affairs"]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Rozvytok bibliotечно-informatsiynoho potentsialu u umovakh tsyfrovizats [Library. Science. Communication. Development of Library and Information Potential in the Conditions of Digitalization]*, Proceedings of the International Scientific Conference (pp. 81–85), Kyiv, Ukraine. Vernadsky National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Novalska, T. V., & Bachynska, N. A. (2019). Bibliotечно-informatsiina osvita v KNUKiM v konteksti istorii ta sohodennia (do 50-richnoho yuvileiu zapochatkuvannia bibliotечно-informatsiinoi osvity v Kyivskomu natsionalnomu universyteti kultury i mystetstv) [Library and information education at KNUCA in the context of history and the present (to the 50th anniversary of the beginning of library and information education at the Kyiv National University of Culture and Arts)]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 1, 124–132 [in Ukrainian].
- Novalska, T. V. (2014, October 2–3). Vyshcha bibliotечna osvita v Ukraini: storinky istorii, shliakhy modernizatsii [Higher library education in Ukraine: pages of history, ways of modernization]. In *Do 75-richchia zasnuvannia Natsionalnoi istorychnoi biblioteki Ukrainy [To the 75th Anniversary of the National Historical Library of Ukraine]*, Proceedings of the All-Ukrainian Conference (pp. 96–101). Kyiv, Ukraine. The National Historical Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Novalska, T. V. (2020). Osnovni napriamy spivrobotnytstva Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv ta Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [The main directions of cooperation between Kyiv National University of Culture and Arts and the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. In O. Onyshchenko (Ed.), *Zhyttia v nauksi. Studii na poshanu Lyubovi Dubrovinoi [Life in Science. Studios in Honor of Lyubov Dubrovina]* (Comps.: Boliak, O., Boriak, G., Zubkova, N., Papakin, G., Stepchenko, O., & Ship, N., pp. 181–191). National Library of Ukraine named after VI Vernadsky [in Ukrainian].
- Novalska, T. V., & Tymoshenko, I. V. (2013). Kafedra bibliotekoznavstva Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv v imenakh (1968–2003) [Department of Library Science, Kyiv National University of Culture and Arts in Names (1968–2003)]. *Bibliotечna planeta*, 2, 21–24 [in Ukrainian].
- Kyiv National University of Culture and Arts. (2016). *Polozhennia pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu (nova redaktsiia) [Regulations on the organization of the educational process (new edition)]*. <https://cutt.ly/iQkxGNF> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2014, Juli 1). *Pro vyshchu osvitu [On Higher Education]* (№ 1556-UP/1). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015, April 29). *Pro zatverdzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuetsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity v haluzi 02 "Kultura i mystetstvo" [About the Statement of the List of Branches of Knowledge and Specialties on Which Preparation of Higher Education Applicants in Branch 02 "Culture and Art" is Carrying Out]* (№ 266). <https://cutt.ly/7EFppxU> [in Ukrainian].

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2020). *Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy na 2021–2031 rr. [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2021–2031]*. http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf [in Ukrainian].

Cherniak, I. V. (2018). *Vnesok O. S. Sokalskoho u rozvytok bibliotechnoi nauky ta osvity v Ukraini [The contribution of OS Sokalsky to the development of library science and education in Ukraine]* [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].

UDC 02:378]:[025.21:002.1(07)

Nadiia Bachynska,

*Head, Department of Document Science,
Information and Analytical Activities,
Kyiv National University
of Culture and Arts,*

*PhD in Education, Associate Professor
(Kyiv, Ukraine)*

e-mail: n.bachynska17@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3912-7108

Oksana Klymenko,

*Head, Scientific Publications Department,
Institute of Library Science,*

*Vernadsky National Library of Ukraine,
PhD in History, Associate Professor
(Kyiv, Ukraine)*

e-mail: klimenko_oz@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4821-8503

TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN PROGRAMME SUBJECT AREA 029 "INFORMATION, LIBRARY AND ARCHIVAL STUDIES": MAIN TRENDS OF THE FORMATION OF EDUCATIONAL LITERATURE FUND

It is the first articulation of the problem of forming a fund of educational literature as a theoretical and methodological basis for a successful educational process for students majoring in 029 "Information, Library, and Archival Studies" based on the example of Kyiv National University of Culture and Arts (hereinafter KNUCA). By applying general scientific (analysis, synthesis, generalization) and special research methods (bibliographic, statistical, visual analysis), analysis and systematization of the entire literature presented in the teaching materials of the teaching staff of KNUCA on educational programmes in the programme subject area 029 "Information, Library and Archival Studies" the main trends in the formation of the fund of educational literature KNUCA for students of 029 "Information, Library and Archival Studies" have been identified, including compliance of educational literature for higher education to the current legal field, impact of the reform of domestic higher education in accordance with the principles of the Bologna process on structure and content of educational literature; reflection of the process of reforming library education in educational literature – the intensity of educational literature preparation is correlated with the implementation of a new programme subject area 029 "Information, Library and Archival Studies"; active usage along with educational publications in the educational process scientific monographs, scientific articles, reference books (though, these types of publications have not been classified as educational publications officially, they start to perform educational function); availability of publications which names are identical to the names of academic disciplines, which is due to the need for educational and methodological support of new academic disciplines;

preparation of educational literature by author's teams formed, in particular, by teachers of various educational institutions; cooperation with various publishers, which provides the required number of publications for the educational process and their availability to the general public.

Five functional levels of complex educational and methodical support of the educational process and formation of the fund of educational literature are substantiated: the level of the institution of higher education; the level of the scientific library of the institution of higher education; department level; level of authors; level of publishers / producers of educational literature.

Keywords: educational literature, educational edition, higher library education, educational and methodical providing, programme subject area 029 "Information, Library and Archival Studies", Kyiv National University of Culture and Arts.

Стаття надійшла до редакції 22.07.2021 р.